

Referat fra **Kontaktmøte for fotobevaring**

6.06.2008 i Riksarkivet

Til stede:

Bjørn Bering og Per Olav Torgnesskar, ABM-utvikling
Jonas Ekeberg, Preus museum
Kristin Bakken, Arthur Tennøe og Kristin Aasbø, Nasjonalbiblioteket
Roger Erlandsen, Norsk kulturråd, (forfall: Stig Kalvatn)
Knut Johannessen og Åse A. Lange, Riksarkivet

Direktør Hans Weinberger ved Norsk Teknisk Museum var invitert til å gi en orientering om overtakelsen av Arne Knudsens samling. Kontaktmøtet har drøftet denne samlingen før, se bl.a. sak 4/05 og 1e, 12. juni 2007.

Knut Johannessen ønsket velkommen og ledet møtet. Forslaget til sakliste som var sendt ut på forhånd, ble godkjent, men møtet startet med Hans Weinbergers orientering og lunsj.

Arne Knudsens samling

Sparebankstiftelsen DnB NOR har nylig kjøpt Arne Knudsens samling for 75 mill. kroner og deponert den ved Norsk Teknisk Museum for minimum 50 år. Samlingen består totalt av ca 4 mill. bilder etter Arne Knudsen selv og andre fotografer (16 samlinger i alt), 300 dokumentarfilmer, ca 6500 stykker fototeknisk utstyr og dessuten bibliotekmateriale. 400 000 av bildene er digitalisert og søkbare. Etterkrigstida er godt representert. Det er en god del industrihistorisk materiale. Norsk Teknisk Museum har fått støtte til å utvide magasinkapasiteten, og publikumsfasilitetene skal utbedres. Overflyttingen av samlingen skjer i løpet av året, og så blir det åpningsutstilling til våren.

Møtedeltakerne gratulerte museet med den store tilveksten og stilte en rekke spørsmål. Om det økonomiske grunnlaget for driften av samlingen svarte Hans Weinberger at arkivavgiften de tar i billedbyråvirksomheten, vil gå til forvaltningen av samlingen. I tillegg satser museet på tilskudd fra private stiftelser, men utelukker selvfølgelig ikke at det kan bli brukt noen offentlig midler også. Jonas Ekeberg ga uttrykk for at han ser positivt på at det kommer flere aktører og flere finansieringskilder til fotobevaring, men at offentlige midler burde prioriteres til de offentlig vedtatte samlinger. Preus museum ble orientert om transaksjonen av Norsk Teknisk Museum underveis, bl.a. om at Knudsen stilte som betingelse at samlingen ble værende i Oslo. Sparebankstiftelsen DnB NOR vil fortsatt være eier av samlingen. Norsk Teknisk Museum som med overtakelsen av Knudsen-samlingen mener å ha løst et problem og er innstilt på samarbeid, ble oppfordret til å engasjere seg i ABM-nettverket for fotografi. Weinberger sa at museet gjerne ville delta i overordnede nasjonale opplegg. Flere håpet det relativt fort kan offentliggjøres en oversikt over bestanddelene i fotosamlingen.

1. Referatet fra forrige møte (5.12.2007) ble vedtatt behandlet pr. e-post. Eventuelle ønsker om endringer/tillegg sendes til Hanne Holm-Johnsen innen 20. juni.

2. Nasjonal innsamlingsplan

På forhånd hadde deltakerne fått tilsendt notatet "Status 270508 Nasjonal innsamlingsplan". Per Olav Torgnesskar redegjorde for saken. Notatet inneholder bl.a. forslag til justeringer av mandatet fordi arbeidsgruppen ønsker å ha fokus på

fotoarkiv/fotosamlinger og nedtone innslaget av privatarkiv som har foto som en av flere bestanddeler. Det var også ønskelig å få avklart om materiale som allerede er i bevaringsinstitusjoner, skal inkluderes.

I utgangspunktet var møtet positiv til arbeidsgruppens vurderinger, men det ble fremmet mange synspunkter på ulike sider av saken.

Møtet samlet seg om det bør lages et dynamisk dokument om navngitte, særlig viktige arkiv/samlinger som ikke er overført til oppbevaringsinstitusjon og som bør bevares/sikres. Allerede overført materiale tjener som referanse. Dokumentet skal legge til rette for at innsatsen, når aktuelle behov oppstår, blir samordnet mellom de nasjonale institusjonene og avklart i forhold til regionale interesser.

Arbeidsgruppens mandat skal da være:

- Definere underrepresentert og/ eller bevaringsverdig materiale basert på:
  - type fotoarkiv/samling
  - type motiv
  - teknikker og materialtyper
  - geografisk dekning
  - tidsperiode
- Identifisere aktuelle arkiv/samlinger som bør bevares og ved behov overføres til oppbevaringsinstitusjon
- Skissere en innsamlingspolitikk som tar utgangspunkt i de nasjonale institusjonenes samlingsprofil.

3. Digital langtidslagring for fotografi – standarder og tjenestetilbud

På vegne av Riksarkivet redegjorde Knut Johannessen for at man imøteser stortingsmeldingen om digitalisering med stor interesse. Innholdet er ikke kjent, men langtidslagring er formodentlig med. Riksarkivet har fagkompetanse og magasinplass, og det bør være en mulig oppgave å tilby langtidslagring også for andre. Det vil være rimeligere enn å etablere lokale løsninger. Han ser for seg at Nasjonalbiblioteket og Riksarkivet kan samarbeide om gjensidig magasinering av kopier og sikring av hverandres bestander. Foreløpig har Riksarkivet sin fulle hyre med å holde økonomisk tritt med behovet for lagringsplass for eget digitalt materiale.

Kristin Bakken orienterte om at digital langtidslagring vil være et tjenestetilbud som passer godt inn i Nasjonalbibliotekets profil, men kapasiteten rekker foreløpig ikke til stort mer enn det materialet man er lovpålagt å ta vare på. Det ble føyd til at Nasjonalbiblioteket allerede forvalter noe digitalt materiale for andre institusjoner, men at digitalt sikringsmagasin er en utviklingsoppgave.

Bjørn Bering henviste til ”Kulturarven til alle” og antok at både NB og RA vil bli tilført ressurser til å løse oppgaven. Men museene og kommunene trenger disse funksjonene og kan ikke vente på de store nasjonale aktørene. Digital langtidslagring egner seg som fellestjeneste, og Per Olav Torgnesskar minnet om at mindre aktører noen ganger kan være mer dynamiske og fleksible enn nasjonale aktører. For eksempel arbeider Kultur IT arbeider med totale it-løsninger for museene.

Jonas Ekeberg stilte spørsmål om bevaring av digitalt skapt materiale med tanke på den framtidige forskningen. Hvem tenker på analog bevaring av digitalt skapt materiale?

4. Standard for fotokatalogisering

ABM-utvikling ble gratulert med at ABM-skrift 44 foreligger, og kontaktmøtet håper den blir brukt og viser seg nyttig.

5. Orienteringssaker

Det ble for knapp tid til orienteringssakene, men a, h og i ble behandlet kjapt. Ellers var det enighet om at de som skulle orientere, sender noen linjer pr. e-post til referatet:

a. Fotografregisteret og samlingsregisteret (Fotoregistrene). Status og videre framdrift v/Nasjonalbiblioteket og Preus museum.

Arbeidet med registrene fortsetter. Nasjonalbiblioteket delte ut noen eksempler som viser hvordan man ønsker at informasjonen om samlinger skal se ut i det nye registeret. Mer vil bli presentert på nettverksmøte i oktober. På den åpne invitasjonen til å delta i oppdateringen av registrene (1.3.2007) kom det inn svært få svar. Prosjektet skal evalueres av ledelsen i de to institusjonene. Per Olav Torgnesskar ga uttrykk for at muligheten for fellessøk gir nytt perspektiv på samlingsregistret. Fotografregistret skal nå være oppdatert så langt det foreligger opplysninger.

b. ABM-nettverk for fotografi v/ Preus museum

Det første ordinære nettverksmøtet ble holdt på Oslo byarkiv 30.4.08 Nettsiden *fotonettverket.no* lanseres i løpet av sommeren og har som mål å bli et knutepunkt for nettverket og fotobevaringsbransjen generelt samt en innfallsport til kulturhistorisk fotografi for generelle brukere. Neste samling er satt til 16.10.08. Da skal blant annet framtidige prosjekter og eventuelle utvidelser av nettverket diskuteres.

c. Publiserings- og informasjonsplan v/ ABM-utvikling.

Arbeidet er løftet inn i fotonettverket, der nettverkets nettsider er tenkt å dekke noe av behovet, bl.a. for informasjon/notiser og en artikkelserie. Nettverkets hjemmesider er under utvikling, og saken kan tas opp til vurdering på neste kontaktmøte, da hjemmesidene i større grad vil ha funnet sin form og noe innhold vil være på plass.

d. Publikasjon om utvalgskriterier for fotografi v/ ABM-utvikling.

ABM-skrift om utvalgsprinsipper og kriterier for foto lanseres på et seminar i Horten 17.10.08. Skriftet er basert på den svenske publikasjonen "Att samla och gallra fotografier", men er noe bearbeidet og utvidet, bl.a. med utvalgskriterier for digitalisering.

e. Revidering av ABM-skrift #1: Digitalisering av fotosamlinger og NMU 7:2000: Rettigheter og fotografi v/ ABM-utvikling.

ABM-skrift #1 revideres i samarbeid med den opprinnelige arbeidsgruppa. Behov for et revidert skrift er bl.a. meldt inn fra fotonettverket. Ny utgave er planlagt publisert i løpet av høsten.

Rettigheter og fotografi planlegges revidert i løpet av vinteren 2008/2009. Behovet er aktualisert av de nye forskriftene innført 1.1.08, og ABM-skrift #45 *På rett hylle med åndsverkloven*, der foto behandles, men kun overordnet. Revidert utgave vil ha større fokus på hva man *kan* gjøre innenfor loven, og legge til grunn en liberal tolkning av åndsverkloven i tråd med abm-sektorens samfunnsoppdrag og til beste for publikum.

f. Fellessøk for foto v/ ABM-utvikling. Behov for sentralt initiativ ift. fellessøk for foto er meldt inn bl.a. fra prosjektet Digitale bilder i Vest-Agder. Også Fylkesfotonettverk Rogaland m.fl. er opptatt av samme problematikk. ABM-utvikling har gående flere aktiviteter med lignende tematikk. Bl.a. inkluderer pilotprosjektet ABM-søk også fotografi, og erfaringene herfra vil være viktige. ABM-utvikling er også engasjert i EU-prosjektet EDLocal, som også inkluderer fellessøkproblematikk. Nøkkelpersoner fra norske miljøer og prosjekter er kontaktet for å samle erfaringene så langt. En plan for det videre arbeidet på området skal etter planen foreligge til neste kontaktmøte.

g. Nordisk samarbeid om fotobevaringshåndbok v/ ABM-utvikling
Representanter fra alle de nordiske landene møttes i Stockholm i mars for å diskutere et mulig prosjektsamarbeid om en håndbok i fotobevaring. Følgende institusjoner var representert: Fotosekretariatet (Sverige), Islands nasjonalmuseum, Det finske fotomuseet, Landsforeningen til bevaring av fotografi og film (LFF) (Danmark) og ABM-utvikling. Det skal arrangeres et nytt møte i København i august. Planen er å sende en søknad bl.a. til Nordisk kulturfond til høsten, og prosjektstart i 2009.

h. Utdanningstilbud ved Høgskolen i Lillehammer v/ ABM-utvikling.
Emnet heter: *Bevaring, registrering og formidling av foto, film, video og lyd* under Arkiv- og informasjonsforvaltning. Utskrift fra nettsiden ble delt ut, og møtet mente dette var et gledelig tilskudd til utdanningsmulighetene på fagfeltet.

i. Nye fotoarkiv/samlinger. Orienteringer om vesentlige nyanskaffelser, nye tilbud etc.
Nasjonalbiblioteket er blitt kontaktet av eieren av Fjellanger-Widerøe ved Reidar Wirum-Bye. De ønsker å selge fotoarkivet etter firmaet, estimert til omkring 3 millioner bilder. Selger antyder en sum på 21 millioner, dvs. ca. 7 kroner per bilde. Nasjonalbiblioteket har orientert om at kjøpesummen er høy for offentlige institusjoner, og der står saken. Til orientering får deltagerne i Kontaktmøtet tilsendt en rapport fra Nasjonalbibliotekets enkle besiktigelse 12. februar i år.

6. Eventuelt

Per Olav Torgnesskar sa seg glad for at Arkivverket har foto som tema på Norsk Arkivseminar til høsten.

7. Neste møte blir onsdag 3. desember 2008 hos ABM-utvikling.